

פגיעות ובריונות ברשת בקרב ילדים ובני נוער: השפעות, מניעה ודרכי התמודדות (פאנל)

טלי היימן
האוניברסיטה הפתוחה
talihe@openu.ac.il

דורית אולניק-שמש
האוניברסיטה הפתוחה
doritol@openu.ac.il

נאוה כהן-אביגדור
המשרד לביטחון לאומי
navac@mops.gov.il

שרון קייזר-הלר
הקרית האקדמית אונו
sharoncayzer@gmail.com

נעם לפידות-לפּלר
אוניברסיטת חיפה,
המכללה האקדמית לחינוך אורנים
noam.lapidot.lefler@gmail.com

Vulnerability and Cyberbullying among Children and Adolescents (panel)

Dorit Olenik-Shemesh
The Open University of Israel
doritol@openu.ac.il

Tali Heiman
The Open University of Israel
talihe@openu.ac.il

Noam Lapidot-Lefler
University of Haifa,
Oranim Academic College
of Education, Israel
noam.lapidot.lefler@gmail.com

Sharon Cayzer
Ono Academic College
sharoncayzer@gmail.com

Nava Cohen-Avigdor
Ministry of National
Security
navac@mops.gov.il

Abstract

Cyberbullying is a type of violence/bullying that is repetitive and aimed at harming another person through digital technologies, such as social networks, forums, instant messaging, and other electronic communication means. This form of bullying may include directing harmful or threatening messages, publishing humiliating or false information about a person, spreading inappropriate images or videos, boycotts, and creating "hate speech" on social networks to humiliate or harm a person (Smith et al, 2008; Wright, 2021). Although cyberbullying exists among elementary school students, its prevalence is particularly high among adolescents, middle and high school students. They are in the higher potential risk for being involved in cyberbullying episodes, whether as a victim, a perpetrator, or bystanders. Cyberbullying acts are often carried out anonymously, and the harmful content can remain accessible to many and for a long time. These characteristics facilitate performing of online harassment. Studies in the last decade have pointed to the negative and prolonged emotional and social consequences of cyberbullying among adolescents, that may include depressive mood, anxiety, loneliness, suicide ideation and a significant decrease in personal well-being (Ademiluyi et al., 2022; Buelga et al., 2022; Olenik Shemesh et al., 2017; Heiman et al, 2019). The current panel will address the following topics: Characteristics and prevalence of cyberbullying among adolescents, Online disinhibition effect in relation to cyberbullying, consequences and effects of bystanders' behaviors, coping and intervention programs.

Keywords: Cyberbullying, On-line disinhibition effect, Bystanders to cyber-victimization, Intervention strategies.

תקציר

בריונות ברשת (cyberebullying) הינה סוג של אלימות/בריונות, חוזרת ונשנית שמטרתה לפגוע באחר באמצעות טכנולוגיות דיגיטליות, כמו רשתות חברתיות, פורומים, מסרונים מיידיים ואמצעי תקשורת אלקטרוניים אחרים. בריונות מסוג זה יכולה לכלול שליחת מסרים פוגעניים או אימים, פרסום של מידע משפיל או שקרי על אדם, הפצת תמונות או סרטוני וידאו בלתי הולמים, חרמות ואף יצירת "דברי שטנה" ברשתות (Smith et al, 2008; Wright, 2021). שכיחותה גבוהה במיוחד בקרב בני נוער, תלמידים בחטיבות ביניים ותיכון והם נמצאים בסיכון הגבוה ביותר להיחשף לארועי בריונות ברשת, הן כקורבנות הן כתוקפים והן כעדים. מעשי הבריונות ברשת מתבצעים לעיתים קרובות באנונימיות והתוכן הפוגעני יכול להישאר זמין ונגיש לרבים ולאורך זמן. מחקרים בעשור האחרון הצביעו על השלכות רגשיות חברתיות שליליות של בריונות ברשת על בני נוער שיכולות לכלול: דיכאון, חרדה, בדידות, מחשבות על התאבדות וירידה משמעותית ברווחה האישית (Ademiluyi et al., 2022; Olenik Shemesh et al., 2017; Heiman et al, 2019).

מילות מפתח: בריונות ברשת, אפקט הסרת עכבות ברשת, העומדים מהצד, דרכי התמודדות.

הפאנל הנוכחי יתייחס לנושאים הבאים :

- מאפיינה ושכיחותה של בריונות ברשת בקרב בני נוער
- תופעת הסרת העכבות המקוונת וזיקתה לבריונות ברשת
- השלכות והשפעות העומדים מהצד
- דרכי התמודדות ותכניות התערבות

בפאנל ישתתפו שלוש חוקרות שיציגו פרספקטיבות שונות של בריונות ברשת. לאחר ההרצאות ייערך דיון במענה לשאלות מהקהל. הפאנל ינוהל על-ידי פרופ' דורית אולניק שמש ופרופ' טלי היימן מהמחלקה לחינוך ופסיכולוגיה באוניברסיטה הפתוחה.

שמות המציגות והנושאים -

ד"ר נעם לפידות-לפלר, חוקרת ומרצה בכירה בפקולטה לחינוך, המרכז האקדמי לחינוך וחברה במכללת אורנים וחוקרת עמיתה בחוג לייעוץ והתפתחות האדם, בפקולטה לחינוך באוניברסיטת חיפה.
נושא ההרצאה: "מאחורי המסך: תופעת הסרת העכבות המקוונת וזיקתה לבריונות ברשת". ההרצאה תעסוק בהסבר אפקט הסרת העכבות ברשת ובתיאור השלכותיו בהתמקד בבריונות במרחב המקוון.

שרון קייזר-הלר היא פסיכולוגית חינוכית מומחית, מנכ"לית "הורשת", חוקרת התפתחות ילדים ברשת ומרכזת תחום "מוגנות ברשת" בקריה האקדמית אונו.
נושא הרצאה: תפקידם של העומדים מהצד בזמן פגיעה מקוונת.
 המשתתפים יחשפו לסקירה תיאורטית של גורמים המשפיעים על סגנונות שונים של ילדים ובני נוער העומדים מהצד בזמן פגיעה ברשת. בנוסף יוצג מודל יישומי לביסוס תחושה של חוסן וירטואלי ברשתות החברתיות.

ד"ר נאוה כהן-אביגדור, ראשת המערך האזרחי במטה הלאומי להגנה על ילדים ברשת – 105, המשרד לביטחון לאומי. מרצה, מומחית לתקשורת, ניו-מדיה ומגדר.
נושא ההרצאה: "המטה הלאומי להגנה על ילדים ברשת – 105: התמודדות והתערבות בשגרה ובחירום".
 ההרצאה תעסוק בהצגת המטה הלאומי להגנה על ילדים ברשת – 105, גוף ייחודי בעולם הנותן מענה הוליסטי לכל טווח הפגיעות בקטינים במרחב המקוון, בהובלת המשרד לביטחון לאומי ומשטרת ישראל – להב 433 ובשותפות עם משרדי החינוך, הרווחה והביטחון החברתי, הבריאות והמשפטים.
 יוצגו נתוני המטה ביחס למגמות של היפגעות קטינים ברשת. ההרצאה תעסוק גם בחוסן דיגיטלי ובהתמודדויות והתערבויות בשגרה ובחירום, בהתייחס למצב המלחמה בימים אלו.

מקורות

- Buelga, S., Cava, M. J., Ruiz, D. M., & Ortega-Barón, J. (2022). Cyberbullying and suicidal behavior in adolescent students: A systematic review. *Cyberbullying conducta suicida en alumnado adolescente: Una 237ybervic sistemática. Revista de Educación*, 397, 43-66. <https://doi.org/10.4438/1988-592X-RE-2022-397-539>.
- Heiman, T., & Olenik-Shemesh, D., & Frank, G. (2019). Patterns of coping with cyberbullying: Emotional, behavioral, and strategic coping reactions among junior high school students. *Journal of Violence and Victims*, 34 (1), 28-45. <http://dx.doi.org/10.1891/0886-6708.VV-D-16-00141>.
- Olenik-Shemesh, D., & Heiman, T. (2017). Cyberbullying victimization in adolescents as related to body esteem, social support, and social self-efficacy. *The Journal of Genetic Psychology*, 178 (1), 28-43. DOI: 10.1080/00221325.2016.1195331.
- Smith, P.K., Mahdavi, J., Carvalho, M., Fisher, S., Russell, S., & Tippett, N. (2008), Cyberbullying: its nature and impact in secondary school pupils. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49, 376-385. <https://doi.org/10.1111/i.1469-7610.2007.01846.x>